

Theater affkaffes; det har jeg ikke sagt Noget om. — Den ærede Ordfører forlangte, at jeg, som sagt, skulde antyde idetmindste, hvorledes jeg tænkte mig den hele Reform foregaa, og han sagde, at maaske den eneste Antydning i mit Foredrag var den, at jeg ønskede, at den moderne Lidsaand skulde komme til sin Ret ved Universitetet. Jeg brugte det Udtryk, at Universitetet burde imødefomme den moderne Lidsaand, og jeg synes, at det er et ustyrbigt Ønske. Jeg kan ikke begribe, hvorfor man er saa villig til deri strax at se noget ganste Forførbeligt, som jeg skal have tænkt paa. Det gaar mig saaledes, at jeg tror, at i Alt, hvad jeg siger, ialtsald i denne Sal, lugtes der strax noget Fritankerisk. Det tror jeg, man skulde vogte sig meget for, især da det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds (Echarling) yttrede affkurat det Samme. Han sagde, at der burde alle Retninger gjøre sig gjældende, og der skulde være fuld Frihed til at docere Alt, hvad man vilde. Han kom derved i stik Modsetning til den ærede Ordfører; thi den ærede Ordfører mente, at der ikke paa nogen Maade ved Universitetet burde læres Noget, som var den christne Religion fjendelig i sin Aand. Det sagde den ærede Ordfører, og han sagde ogsaa, at det var en Mangel ved philosophicum, at der var stor Skade ved den Maade, hvorpaa Examen var indrettet, nemlig saaledes, at de Meninger, der gjordes gjældende, vare fjendtlige mod Religionens Aand. Jeg tror, at det er en Mening, man ikke paa nogen Maade kan gjøre gjældende overfor Universitetet. Hvis han vil vide min Mening om Forholdet mellem Religion og Videnskab, saa vil jeg sige, at Vidensskaben hverken skal være religiøs eller antireligiøs. Vidensskaben har som saadan ikke Noget med Religionen at gjøre, den skal i de fleste Tilfælde ikke udtale sig derom. Men jeg tror, at der forespøer det ærede Medlem et andet Ideal af et Universitet end mig; der forespøer ham et Universitet, som findes i katolske Lande, hvor der virkelig findes Universiteter, som docere Vidensskaben paa den Maade, at Vidensskaben altid kommer til den katolske Religions Sandheder som Resultater. Jeg kan begribe, at han ikke tror at kunne opnaa et saadant Universitet i Kjøbenhavn; paa den anden Side tror jeg, at det ligger i hans Ord, at der skal være en virkelig religiøs Videnskab ved Kjøbenhavns Universitet, og det tror jeg ikke er muligt. Derfor veed jeg ikke, om jeg kan blive saa enig med det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds, som han syntes at antyde, at der var en Art Mulighed for. Det er ganste sikkert, at vi Vegge paa det religiøse Omraade indtage en Art Cærssilling, og vi staa maaske paa Uderpunkterne; men kjøndt man jo siger, at Uderpunkterne mødes, er det ikke ganste sikkert, at vi her nogenstunde skulde komme til at indtage en Plads, der var saaledes, at vi kunne arbejde sammen paa de

Omraader. Jeg skal gjøre opmærksom paa, fordi der bestandig spørges mig saa meget om min Mening i religiøse Sager, at jeg ikke her staa som Repræsentant for en irreligiøs eller fritankerisk Retning, men at jeg staa som Repræsentant for Langeland, og jeg veed ikke, at det i og for sig har Nogetsomhelst at gjøre med Fritankerier; det er ikke faldet mig ind under mit meget korte Ophold paa Langeland at forsøge Propaganda i en religiøs Retning, og det har jeg heller ikke i Sinde. Jeg repræsenterer Kredsens politiske Anskuelser, men i Virkeligheden ikke dens religiøse Anskuelser, som jeg ikke kjender og ikke i og for sig har Grund til at interessere mig for. — Dernæst har jeg udtalt mig om, at Theologien skulde affkaffes ved Kjøbenhavns Universitet. Dette erklærede den ærede Ordfører sig ogsaa bestemt imod. Han sagde, at der var ingen Grund dertil, thi Theologien stod ikke i Modstrid med andre Vidensskaber. Ja, det tror jeg ikke, Nogen for Alvor kan hævde; man kan virkelig ikke hævde at den Naturvidenskab, der doceres ved Kjøbenhavns Universitet, ikke skulde i sine Resultater staa i Modstrid med Theologien. Jeg tror, at naar Naturvidensskaben hævder Naturlovens Almengylbigheid og Miraklernes Umulighed, bliver det virkelig nødvendigt, at den derved kommer i stik Modsetning til, hvad der doceres inde i det theologiske Auditorium (Ret h. Neil). Der siges Nei, men jeg kan paa ingen mulig Maade tro, at det kan være Andet. . . .

Formanden (Krabbe): Den ærede Taler vil vistnok have Tølelsen af, at dette er et Omraade, der ikke ligger indenfor Forhandlingerne her.

Brandes: Jeg skal naturligvis ganste rette mig efter den ærede Formands Ønske, men dette Spørgsmaal er jo kommet frem fra den ærede Ordfører, og derfor tillod jeg mig at gaa ind derpaa. Jeg har ingen Grund til at sige Mere om det theologiske Fakultet. — Der er blevet anket over, at jeg havde brugt Yttringer imod Universitetet som et Sted, fra hvilket man kunde hente Beviser for provisoriske Finantsloves Gylbigheid (En Ste m m e: „Naar man vil“) Det var en ganste ustyrbig Tilføielse, forekommer det mig „naar man vil“. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Goos) sagde: „Et Sted, hvor man kunde bestille Beviser og Forsvar for en provisorisk Finantslov!“ Det forekommer mig, at det er ganste forskjellige Ting; men jeg skal ikke sige Andet derom, end at det er uheldigt, at et Medlem af det juridiske Fakultet paa en saa opsigtsvækkende Maade tager Parti for en bestemt politisk Anskuelse, og at det altid bliver uheldigt, naar der ikke fra samme Fakultet yttres sig Stemmer i modsat Retning. Derfor mener jeg, at det i og for sig var heldigt — og det var netop det,